

1 KORITTI

OHO DZAIRA PEPA BOSABOSA

Sauro Pauro Qeeteta

Epeso Nagapa

Tii 57

Sinabidzaho oko ma boto tupu

Koritti, Girisi Haba Akhaia

DZASAHO NOO

¹ Dzoobe:

Ohongaho dza hiiremi ana Pauroi Dzesu Kiristuho qaru abi naate ooraita Sostene noma qidza ma nakai peparake qeete.

² Oke Ohongaho oko ma boto tupu Korittina oorai nikeho quba dzoobihibi. Oonita Ohongai nike agoago eetemi nike Dzesu Kiristuho dzapata noomaeho pobi naate oorai, oi nike keke bahe haba ika ma ikata abi nokoi Soopara Dzesu Kiristuho dzapa qiraitorai oi noko ma nikeho noo gamaqa.

³ Oonita Ohonga mai ma Soopara Dzesu Kiristui hiiremi keba ma dzapa nikehota biranatare.

PAUROI OHONGAKE DZOOBE HIIRETA

⁴ Qateqa Ohongai Dzesu Kiristuho quba eeteqi ao nike isakinomaitemi ana nookaqi ttidza qidza eeteqi oho dzoobe hiirorai.

⁵ Ohongai nike sinabidza minaraho meupunomaitemi nikeho nokanoka ma hibahiba minanatorai.

⁶ Minanateqi Kiristuho noo bosabosa nikeho toro biranateta oke qaupuitorai.

⁷ Oke eete ooraita nike bauraho koo ma tanga tee ma teehe dzore naate ooraidzaranihe Soopara Dzesu Kiristu paana naate soubidzare hiireqi nike baura noho eetoraidzo.

⁸ Noi nike mutuute qaama bodza noho dzamonatemi nike quba eetaama ma eetoraiho kahosaamake noho neseta qoobakoi.

⁹ Oi teehe bahe Ohonga Mai noi napake khata Dzesu Kiristu Soopara napamema qesa hongasidzare hiireqi dzeimoraihe noi napa gaubidzaamani.

KORITTI ABI QESA HU MA KORIDZA BIIRETA

¹⁰ Dzairamane name ana Dzesu Kiristu Soopara napameho dzapata noo teeke hiibita etoqa nookami qanganataino. Nike eto hu ma koridza ma noo maina painata oorainohe qupa ma qiba teenaita qesa hongasireqa noo teenanipamuta qaarare.

¹¹ Oke teehe qubake hiidzaranihe Khoroeho nena oorai anai nokoho isere nookami nike qesa papate maina painake oorai.

¹² Oi Ana nookami nikehota teei hee, Anai Pau-roho nenaniqi hiiremi teei hee, Anaio Aporoho abi ooniqi hiiremi paha teei hee, Mmhm anai Peetorohoniqi hiiroraini qate teei paha hee, Baamu anaio Kiristuhota atimoraiqi hiirorai.

¹³ Iaqa! Kiristuke dzuubetemi noi maina painake oorai kaqa! Mae ana Pauoi nikeho quba hapahapata baateta?

Mae ana Pauoho dzapai nike dzongobetemi nike obama soorota?

¹⁴ Menoke ana naamae te nike obama soobara, Kirisipo ma Gaio nopoqake soorota oonita nike hee,

¹⁵ Pauroho dzapata sobasoba saridzetaiqa hi-ibaino.

¹⁶ Meeke ana Setepanoho oko ma botoke obama soorotanihe paha gesake ana ruumeni.

¹⁷ Anai abi obama soobareiqi Kiristui te ana dzoobidzaranihe abike sinabidza pobi hiibareiqi dzoobireta. Oonihe eto naamaeho noo mekenoma naatemi Kiristui hapahapata baatetaho noo sapara naatainoho qubake ana noho noo keke hiireta.

OHONGAHO GESINAI ABIHOKE SUQOBIRO-RAI

¹⁸ Oi baataho pobi nokoi sinabidza oke nookami khepidzenoma naatoraini qate qidzanatorai nokoi nookami Ohongaho bedzae oi oni!

¹⁹ Oi Ohongahoke eraiqi qeetemi oorai, Anai ttokaho nokanoka abiho nokanokake rasakiiteqi Gesina abiho gesinake ai sasanaitakai.

²⁰⁻²¹ Oonita moomi aoke Ohongai ttokaho nokanoka rasakiitemi ooraita oho nokanoka abi kaqa? Qetaqeta abiho gesina kaqa? Ma sinasina abiho pui ikata oorai? Baamu, dzaetaetaho isaki oke Ohonga mooqi purupuru hiirorai. Oi Ohongai dza ma nokanoka nometa tete biraitemi sinabidza oke hiiremi nookaqi abi qidzanatorai. Oonihe oke ttoka abi nookaqi putta hiirorainihe Ohongake saridzaqu oke noko nokanoka nokometa bitta eetorai.

²² Erake eete oorai. Dzuta abi nokoi Ohongaho mumure dzobi tuumorai ma Giriki abi ma karai ttokaho nokanoka oho qirike eetorai.

²³ Qate nanaio abi Kiristuke hapahapanaitetaho sinabidzake hiiremi Dzuta abi nookami qanganatorai ma Giriki abi (qesamane nikehoi) nookami qepuqepunoma naatorai.

²⁴ Oonihe Dzuta abini mae Giriki abini mae apeho kira hiiremi Ohongaho noo qusubaitorai nokoi nookami Kiristuio Ohongaho nokanoka ma beedzae khoobanipamu ooni.

²⁵ Oi abi nokoi Ohongake hee, Ruumeniqi hiimi eehe, ruume nohoi abiho gesina suqobirorai. Nokoi noke hee, Pepepeniqi hiiremi ikanomake eete pepepe nohoi beedzae nokohoke riitorai?

ABI DZAPA POBINOMAI OBERAQANI ABI SEPE SAMANEKE DZEIMATA

²⁶ Dzairamane, qesa ma nanai sinabidzaho quba eeteqi nikeke dzeimata. Oonita khooba nikeme qupadzomare. Nikehota abi gesinanoma samane ooraama ma abi dzapa pobinoma beedzaenoma samane baamu.

²⁷ Oi Ohongai ttokaho ruume abike aimaqi ooma gesina abike midzahubaiteqi oho pepeqa ma roroqanomake asate ooma beedzaenomake midzata mootorai.

²⁸ Ohongai ttokaho abi sepe, susu qopanake ttuttuiteqi beedzaenomaitemi nokoi abi pobi ma dzapanomake ao too attumami rubenga naatorai.

²⁹ Oke eete ooraita abi apei Ohongaho pengata sama qusubaitemi isanataqu?

³⁰ Baamunipamu. Ohongai nikeke Dzesu Kiristuho asita baubotomi ooraita napahota nokanoka ma rikerike ma saqosaqo ma agoago mootomi oorai oi quba apeho isaki bahe Kiristunipamu ooni.

³¹ Oho qubake qetaqeta teei hee, Teei quba teeho hasa hiibareiqi Sooparaqaho quba hasa hiibare. Oiqi hiirorai.

2

PAUROI HAPAHAPAHO NOO QAUPUITETA

¹ Abiqahē anai nīkehō torōta biranateta oi anai Ohongaho isere nīkehō toro mootōqi teqaha abi dzapa pobinomaho poma ma totohota hiibara.

² Oi anai qupa nameta hee, Abiho torota bamu noo qesaqesa hiire nookaquhe napaho habara Kiristuke hapahapanaiteta oqaho noo hiiremi bamu sapara naataqu oiqi hiire ana baurata qeemata.

³ Nookao, anai nīkehō bisata sama tititi eeteqi peperate atti irita qaata.

⁴⁻⁵ Oi nīke etoqa abiho nokanoka quba ai tataumami meeama naatainohe Ohongaho beedzae oqaho quba ai tataumareiqi anai abi gesinaho too ma totoho qaateqi sama ai qurateqi nīke Ohongaho beedzae oho tete banaite qaata.

OHONGAI NAPAKE OHO GESINA MOITEMI OORAI

⁶ Qupadzome, abi kotangaho neta anai nokanokata hiibaquho isaki meeke naho toro oorai, oonihe ttoka abiho gesinai taataridzoho teteta anai bamu hiibaqu.

⁷ Qate Ohongai agobaqake tete saridzetaho oke noi qahitoto qaaqi abiniqake naho torota paanaiteta noo agiagi teena oke nanai qusuho nokanokata hiire rerengi eeoraita meenipamuke noi napake isakinomaitemi oorai.

⁸ Noo agiagiho tete qidza oke ttokaho nokanoka maikhamotoi saridzara.

⁹ Saridzapuko bamu dzadzaho maikhata Dzesuke teetarota. Ohoke qeteqetai eraiqi hiirorai, Nesema mooraama ma tomama nookaama ma qupata peitaama quba samane oonomake Ohongai abi noho dzake eetorai napaho quba roibetemi oorai. Oi qi Dzesea hiire qeeteta.

SUMASANOMAI KIRISTUHO NOO NOOKORAI

¹⁰⁻¹¹ Nookare. Abi tei dzaira nomeho qupaho khooba baamu qupadzomaqu, qupa maikhatai keke gesina. Oonita Ohongaho qupa khooba oke abi bamu qupadzomaquhe Sumasai noqeke qupadzomorai. Oonihe Ohongai Sumasa nomeke dzoobiremi noo oke napaho quba paanaiteta. Oi Sumasai quba samane oho khooba gesina naate soubiroraita Ohongaho nakunipamuta ooraiho poma teeqake noi riitaama.

¹² Oonita napa Sumasanoma oorai oi te abiho nenanidzara oi Ohongaho nenanita baruna henata quba samane napake moitemi ooraike qupadzomare.

¹³ Oi nanai noo ma pobi hiirorai oke quba sepeho khooba gesina naatoraiho totoho te nanake banaitara oonihe Sumasai nana banaitetaho totohota nanai hiirorai. Oonita Sumasaho noo oke abi Sumasanomake pobi hiiremi ao qupadzomaridzoni.

¹⁴ Oho quba abi Sumasaamai Ohonga Sumasaho noo qidzoke nookaqu oi noi nookami quba sepe naatakoi. Oi teehe quba bahe nokoho qupata oho apiapi baamu.

15 Oi Sumasanomai keke quba oonomaho khooba qupadzomorai ooni, qate qesai oho amake ikabetaqu, baamunipamu.

16 Oi qetaqeta teei hee, Apei Soopara nape-meho qupa ao gesina naate noke sinasina hiibaqu, oi baamu. Oiқи hiirorainihe aoke napai Kiristuho qupake qupadzomorai, ma Sumasai oho khoobani.

3

OHONGAHO BAURA ABI NANAI BAURA ABI MEE

1 Napai Kiristuho qupa ao qupadzomorainihe, Dzairamane name, agobake ana nikeho toro biranateta bodza ota nike teqaha Sumasanoma ooraranita anai nike oonomaho isakita noo hiibarotaho tete bamu naatemi ana paiho tomidza naate nikeke dzoomata. Dzoohimi nike Kiristuho khameto saganaho isaki oota.

2 Ana patta tatanga bahe amena keke nike moiteta oi nike patta muunaquho isaki oorara.

3-4 Oonihe oho qesa nike poiqarai oho isaki bamu. Oi ikanomake eete nike ttoka abiho isakita oora ma qaara eeteqi tti ma ttire, ooso ma dzaubata oorai? Nike ana Pauroho abi anai Aporoho abi hiirorai oke nike ttoka abiho isakita hiirorai. Oi teehe bahe nike Sumasaho kotanga baamu.

OHONGAI AGOAGO EETEMI MEE BIRANATORAI

5 Aporo noi ape ma ana Pauroi ape? Nakai qaru eete Ohongaho bauraho kamo moototaho isakita ana nameke banaitemi noi oho qesa nomeke banaitemi nike Ohonga nooka hiisi eeteta.

⁶ Anaio biraitake eetetani Aporo noi baa uumata.

Oonihe agoago etemi mee eeteta oi ape bahe Ohonga teena.

⁷ Oonita biraitorai mae baa uumorai abi oonomaho dzapake bamu qiraitaquhe agoago hiiremi meenoma naatoraiho maikhata, dzapa noqahoke qiraitakoi.

⁸⁻⁹ Oi Aporo ma nakai Ohongaho baura abi, ma nikei nakaho naga ma dzoo oonita qupadzomare. Oho quba ana biraitorai ma noi baa uumorai nakai iso kekenita baura nome ma nomeho isakita bauraho ipi ma ari ipita saridzakoi.

EEPAI NAGA MA DZOOHO KHOOPA PAANAITORAI

¹⁰ Ohongai anake isakinomaitemi ana naga gosogoso maikhatai basa tatanga bittitemi temui oho heeta mooto peitorai oonihe nakamae esese iso keke korabetanipamuke eete gootaridzoni.

¹¹ Oonita basa tatanga bittitemi oorai oi Dzesu Kiristu keke ma oho temu paha ooraidzara.

¹² Qate oho heeta isaki apema gootomi qaaraqu maebamu, oi omani mae gorini mae siriba, eo eeni mae siruni mae peri ma quba oonoma ooma nagake gootaqu ota naga gosogosoho khoobai paana naatakoi.

¹³ Oi Sooparai paana naataquho bodzata noi eepaho isakima oke toronaite khooba paanaitakoi.

¹⁴ Oonita teei oho heeta quba gootomi eepa oke bitta eetaquko oho abi ipi ma ari nome saridzakoi.

¹⁵ Qate teehe baura eepa naataquko noi oho bame qere bidzakoi oonihe Ohongai noke ingonaiteqa eepata takomaquho isaki naatakoi.

OKO MA BOTO TUPU OI OHONGAHO QA-HEUBA BIIRI

¹⁶ Nike Ohongaho Biiri naate ooraimi noho Sumasai nikeho bisata oora ma qaara eetorai oke nike nookaamani mae?

¹⁷ Nikemae Ohongaho Biiri qaheubananita teei noho Biiri sesero eetaquko noomaeke Ohonga sesero eetakoita qupadzomare!

NAPA EETOQA SAMA QUSUBAITAINO

¹⁸ Eto nike sama nikeme ikobetega hee, Anaio ttokaho nokanoka ma gesinanomaniqi hiibainohe qusuho nokanoka ma gesina aimareiqā ttokaho nokanoka oho dzore naatare.

¹⁹ Oi abiho gesinake Ohongai nookami rasakinomani. Oi qetaqeta teei hee, Abi ttokaho nokanokanomaho ttimekake Ohongai rasakiitemi manuba naatorai.

²⁰ Oi paha hee, Ttokaho nokanoka abiho qupake Ohongai rasakiitemi teqahama naatorai.

²¹ Oiqi hiire qeetemi ooraita etoqa ttokaho nokanokake qaupuitaino.

²² Oi erake eete oorai. Ttokaho quba samane ooni mae quba qaraqaranomani mae baatanomani mae poiqahoni mae ipi bodzahoni mae Pauroni mae Aporoni mae (Kipa) Peetoroni mae quba ape ma ape oi gama minara ma nikeho pobi kekeni.

²³ Oonihe nikemae paha Kiristuho pobi oni oho qesa noio Ohongahoni.

4

SOOPARA NOOMAE BAURA ABIHO KHOOBA PAANAITORAI

¹ Oho qubake nike etoqa abi nanahoke nookami dzapa pobinoma naatainohe nanahoke hee, Kiristui Ohongaho isaki ttunoma mai eete ooraiho tuhotuho abi suunena ooqai ooniqi hiibare.

² Oonihe Kiristuho tuhotuho abi nanai idzoidzoke baura tuhoro qaararidzoniqi hiibare.

³ Qate ana sama namehoke hiibakoi. Abi naho noo hiibaquuni mae garubata naho khooba saqobaqu oke ana nookami bamu oho quba obero naataqu. Ma paha ana naamaeho khooba paanaitaquuko bamu sama nameke iiga hiibaqu.

⁴ Ana kahosa name ruume oonihe naho kahosa ooraama oke ana bamu hiibaqu, oi Dzesu Sooparai oonomaho maripa abi oni.

⁵ Oonita oho batabidza bodza biranataamake eto nike pureke batabidzainohe Soopara noomae baaqanoke qupita dzukudzukuna ooraiqako oke noomae paanaitakoi ma qupaho ttitti ma bapo gama baiburomi paana naatakoi. Paana naatemi Ohongai ape ma apeho hasahasa hiibaqu oke noomae paanaitakoita eto nike baura nohoke karabetaino.

KORITTI ABI SAMA NOKOME QUSUBAITETA

⁶ Dzairamane name, noo oke ana Aporo ma sama nakameta mootoqi qeesubi oi teehe bahe nike etoqa tete dzongobeteqi temuho dzapa ai qusubaihiqa temuhoke ai quratainoiqi hiire qeete.

⁷ Abiqa apei niike upubiremi nii abi mina naatorai. Niike Ohongai qubatu moitemi nii naane

sama qusuba baurake eeteqi oke hee, Naamaeho boto poponiqi hiibaqu?

⁸ Teeqa! nike nanaho amata ao abi qiba naate meupu saridze saqubema muunoraidzo! Oi ana dza eetemi nike abi qiba meenipamuho isaki saridze nanama gama teena naate baura erake qere biidzarori.

⁹ Oonihe ana qupadzomami Ohongai qaru abi ma nanake gama baataho kabira naatareiqi mootomi nanai angero ma abi minaraho neseta kittikottiho isakita oorai.

¹⁰ Oonita nanai Kiristuho quba eeteqi qabarobaro naatemi nikemae Kiristuho gesina abi naate oorai kaqa! Nanaho beedzae quratemi nikei ao ee peota dzootorai mae? Nanai ngepe nenani nikemae abi dzakapa naatorai kaqani.

¹¹ Meenipamuke nana oba ma patta quba qangahasi eeteqi ttoba ma bareamake ooraimi abi nanake bikhi bakha eetemi teka qiri eetorai.

¹² Nanai boto nanamema ttidza baurake eetorai. Noko nanake baru hiiremi nokoke agoago eetorai ma nanake dzakidzaki eesumi nanai oho tiqina (ipi) hiibaama.

¹³ Noko nanaho dzapa ai gaibami nanai nokohotoro tti ma sori hiirorai. Nanai toki ma qonenuhuho isakita abi minaraho susu ma sasa naate baaoraita baura mee oke moorare.

KORITTI ABI PAUROKE SUIMARE HIIRETA

¹⁴ Maqa, ana te nike midzata mootareiqi erake qeetaranihe khameto nameke qogo ma saga hiibaquho isakita qeesubi.

¹⁵ Kiristuhō neta abi soopara nikeke teteta dzeimaquho kitu kharai oorai oke nike qupadzomorai kaqanihe mai gotta nikehoi samane bamu. Kiristuhota ana teenai nikeho quba sinabidza hiireqi nikeke dzoomata.

¹⁶ Oonita ana dza eetemi nike naho tete moo pobiteqa suima qaarare.

¹⁷ Oho qubake ana sinabidzaho khata gotta qidza Timotteo nikeho toro dzoobiremi qeeme. Noi Dzesu Sooparaho neta atimoraita noi nike naho tete banaitakoi. Anai sinabidzaho oko ma boto tupu nagapa samaneta oorai nokoke tete banaitorai oke nike paha noho toota gesina naatakoi.

¹⁸ Oi paha ana nookami nikehota qesai sama qusubaiteqi hee, Pauroi qidzoke nanaho torota biranataqu.

¹⁹ Oke hiiroraihe Soopara napahoi oho bai hiibaama naatemi ana ao dzamonoke nikeho torota qeema moohimi apeneho beedzae oorai ma apeneho noo meeama naatorai.

²⁰ Oi Ohongaho pobi oi te noo kinisata meenoma naatoraidzaranihe baura meeqata khooba paana naatorai.

²¹ Oonita nike dza eetemi anai taangama nikeho torota qeemaquni mae dzasa eete keba ma dzapata qeemaqu, oke nikemae hiibare.

5

PASENA PERANOMA EETETA

¹ Oi ana isere nookami meeke nikeho abi teei mai nomeho ata aimaqi nopomae oorai mae? Iidze! Pasena peranoma oonomake tuuma abi ma karai eetaamanihe nike!

² Oho qubake nike tti ma khangii hiiremi quba bamenoma oi nikehota bamu naatarorihe nike nookami dzapanoma naatorai kaqa!

³ Nooka! Naho samai kharata ooraihe nike ma napa teenata ooraquho isakita ana qupa khata name ao dzoobireqi abi eranoma eetorai noke maripa eesubi.

⁴ Oio naho qupa khata nikehoma teena naate ttutturata Soopara napameho quba eeteqi Dzesu Kiristuho beedzaeta hiiremi abi oke

⁵ Iibadzaho botota mootomi noi sama nohoke sesero eete qaamake Soopara Dzesu biranataqu bodzata noi abi oho gisiqake ingonaitare.

MAA MA KABIRAHO QANGAKE QUPAD-ZOMARE

⁶ Maa teei suubami minarai suubakoi oke nike ruume naataama oonita nike sama qusuba baura oonomake eetemi qanganipamu naatorai.

⁷ Oonita nike maa qanga oke uuma sasata biireqake nike Ohongaho quba maa dzobadzoba agiagi mekenomaho isaki naatare.

Nookao, Hoo Dzooba napahoke dzubetemi noi ao oho gaaga naate nikeho beebe eetorai.

⁸ Oho quba dzuma noho habesareiqi nike quba togonoma oke qaatare. Ngiingi ma peranoma oho togoke qaateqa napai qupa sasari ma rikerikeho mee mekenoma naateqa ingonaitaquho dzuma nohoho ttaiqi naatemi abihota mekenoma naatakoi.

KAHOSA ABIKE QAATAQUHO NOO

⁹ Ana bosata noo qeeteqi hee, Nike pasena abima muuna ma aimi eetaino.

¹⁰ Oke hiireqi ana teqaha ttoka abi pasenanoma, tti ma ttirenoma, eehaha maka ma neemi gisi qusubaitorainoma nokohoke qupadzomaqi qeetara. Oi ttokata abi oonomai keke ooraita nokoho amata ikata tuumaqu? Baamu.

¹¹ Oi ana eraiqi hiirorai, Teei hee, Anai Kiristuho abi ooniqi hiireqi paha pasena aimorai, mae tti ma ttire eetorai mae neemi gisi qusubaitorai, mae ooso ma dzauba eetorai, mae oba tatangaho dzaodzao eetorai mae eehaha makaho isaki oorai noi oonomake eete ooraquko etoqa nike noma ttaike muuna ma aima eetoraino.

¹² Oi anai Ohonga apei sasana ooraiho oora ma qaara batabire pobitaqu? Bamuhe nike-maeho oko ma boto tupuke batabire pobitoraqu oio anaho ma nikeho pobi.

¹³ Oonita abi pasenanoma oke nike qaheubudzare, qate Ohonga noomae abi sasana oorai nokoke maripaiqi pobitakoi.

6

KIRISTUHO NENA ETO QESA QOHARETA MOOTAINO

¹ Qateqa nikeho torota kahosa biranatemu noo oke nike naane quba sinabidza abi bosa qobaqoba nokoho torota mootaama naateqi oke ttokaho soopara abi sinabidzaama noho torota mootorai?

² Idze! Sinabidza abi napai qaaqa sinabidzaama nokoho noo suhe hiire batabidzakoi, oke nike nookaamani mae? Nookao! Nike qaaqa sinabidzaamake ttaike batabidzaquho isaki ooraita ikanomake eete noo gamitti nikeme pobitaquho isakiamu naatorai?

3-4 Maaqa, nike abike keke bahe angeroke batabidzaridzo oi ooraita nike naane baura eeteqi oora ma qaaraho gigi ma goha nikeme pobitaama naatorai? Nike nokoke hee, Raaba abi sepesape ooniqi hiireqi ikake eeteqi nokoho patita noo nikeme hiire nookorai?

5 Oke ana nookami midzanomanipamu naate oorai. Nikemaeho bisata gesina abi bamu naatemi sinabidzaho noma ma nane batabidzaquho tete goono naatorai kaqa?

6 Oonita nike oho quba noma ma nane nikemeho noo biribirinoma oke sinabidza nookaamaho pengata hiiremi bamu isanataqu.

SUMASA NIKEKE AKOBETEMI POBIRATETA

7 Oi nike ao hu ma koridzaho isakiana naate ootanita teei quba oberama eetemi temu nohoi oho kahosa eetaama naatemi isanatoror-ihe baamu, nike paha qupa biribiri oonomata qeemami isanataamani.

8 Oke eesuqi nike qesamane nikemeho hasu tete karabetemi guumeho isaki naatorai.

9 Tete obero oonomai Ohongaho pobi naataama, mae oho totaqlike nike nookaama? Eto tete ruume naate ngaata tuumaino, oi abi pasenanomani mae ohonga maina painanomani,

10 mae guume ma meeranomani mae nai ma sainomani mae guumenomani mae peetta ma qeraqeranomani mae oba tatangaho dzaodza-onomani mae noo qanganomani mae quba karabetorainomani, abi oonomai bamu Ohongaho pobi dzuubaqu, baamu.

11 Meeke qesa ma nikei quba oonomaho isakita qaatanihe nikeho qanga akobetemi

nike Ohonga noomaeho pobi naate oorai. Nikeke kahosaamaho isakiniqi hiiretahe oho khoobai teehe bamuhe Soopara Dzesu Kiristu ma Ohongaho Sumasa ooqai oni.

SAMA NIKEHOI OHONGAHO POBI

¹² Oi nike poi erake hiirorai, Quba samane minarake eetaqu oho tete oorai. Nookao, nike quba tee ma teeke eetemi teqahama naatemi baamu isanataqu. Quba qesaho qaga oorai ma quba qesaho qaga ooraama. Oonihe quba teehe qaga ooraama naatemi nike sepeke ohongahonga naate ota paha qeemaqa oho kabira naatemi oi bamu isanataqu.

¹³ Oi paha teei hee, Pattai qausuho pobi ma oho qesa qausui pattaho pobi oke hiibareiqga hiibakoi. Oonihe Ohongai hiiremi quba dzaetaeta, qausu ma patta esese paha baamu naatakoita etoqa oho totohoke quba minarata mootoqi hiibaino. Boto ma sama napahoi teqaha pasenaho quba ooraidzaranihe oi Ohongaho pobi ma Sooparai oho pobi.

¹⁴ Oi nopoi qesaho pobi oni. Ohongai Soopara Dzesuke tukutotai paha napake beedzae teena nomema tukutomi qidzanate qaararidzoni.

¹⁵ Oi paha boto ma sama nikehoi nikemaeho pobi bamuhe Kiristuhoni. Mae oohoke nike paha ruumeni? Oonita boto ma samai Kiristuho pobi naate oomi teei oke pasenaho quba mootomi bamu isanataqu. Oi bamenomanipamu!

¹⁶ Oi qetaqeta teei erake eete hiirorai. Hee, Nopo esese sama teena naatakoi. Oiqi hiiroraita teei boto ma sama nomeke atapa pasenanomaho

quba mootoqi noma nopoi ao sama teenaho ttaiqa naate ooraike nike eto ruume naatainohe qupadzomaqi ququimare.

¹⁷ Qate teei Sooparaho torota atimaquko qupa khata nohoi Sumasama teena naate qaarakoi. Oonita pasenaho tete oke eto hesatainonipamu.

¹⁸ Kahosa qesai te hairiamake abi oho oko ma samake teetoraidzaranihe pasena oio bodza ooqata keke abi oho boto ma samake ao midzahubaita qaarakoita qupadzomare.

SAMA NIKEHOI OHONGAHO NAGA

¹⁹ Nikei teqaha sama nikemaehonidzarani. Oko ma boto nikehoio Qaheuba Sumasaho Biiri oke nike qupadzomare.

²⁰ Oi Ohongai nike ma napaho ttuma bamenomanipake biireqi napake ooqata raraku biire ooraita napai oko ma sama napemema gama noho dzapa qusubaita qaarare, oi dzapanoma.

7

ATA MA APUHO TETE

¹ Qateqa dzaira pepata nike anake qasa noo qesa qeetetaho noo ipike poiike qeete. Teei anake hee, Abi teei somoroke qaaraqu oke nii nookami isanataquni mae?

² Hiiremi oke ana moomi bamu tee ma teeta obero naataquhe teena, pasenaho torona samanei ooraiho quba abi samane atanoma keke naatemi paimane oho qesa apunoma naatemi isanataridzoni.

³ Oonihe abi sama nome atake qaanataquni mae ata sama nome apuke qaanataqu oio ooqata obero naatakoi.

⁴ Ataho samai noomaehonidzara ma apuho samai te noomaehonidzara baamu. Sama nopohoio qesaho ttaiqanipamu.

⁵ Nopo eto sepeke teei temuke sama qaanataino. Oonihe nopo qesa naru hiireqi hee, Oo nakamae bodza hoteqa teeke oho hutingi naasuqa pupu baura eetareiqi hiibaquko oi paha qidza. Oonihe pupu baura oho bodza bamu naasumake hutingi oke nopomae paha qaatare. Qaataama naatemi etoqa Saatai nopoke toronata dzeimaino.

⁶ Qate anai apu ma ata ao qesa naatareiqi hiire oke ana teqaha tototo hiireqi hiidzaranihe tete biraiteqi hiire.

⁷ Oi naamae somoroke ooraiho isakita paha qesai oorareiqi nike hiibaquko oi paha anata bagenoma naatako oi oonihe Ohongai napake isaki maina painake moitoraita oino tete keke.

ABI SOME MA SOMORO MA ATANOMA

⁸ Oonita tarumi ma somoro nikeho noo hiire. Anai somoroke ooraiho isakita nike qaaraquko isanataridzo.

⁹ Oonihe samaho dza ma rumubaho hutingike qesai bitta eetakoiqa hiibaquko isanate apu ma ata naatare. Oi eepa dzooromi makanoma naatakoita isanate qesa naatare.

¹⁰ Qate apu ma atanoma nikeho qereta noorake gosore. Oi naho noo bahe Dzesu Sooparahonita nookare. Atapa teei eto tee ma teeho quba apu nome qaataino.

¹¹ Mae apu nomeke ao qaatetaiqako noi somoroke qaarare. Eo noi oho isakiana naataquko noi isanate burisi eete apu nomema nopoi ttaike

oorare. Oho qesa etoqa apui ata nomeke iihaimi tuumaino.

APU MA ATA TTAIKE OORAQU

¹² Qate abi ma paimane qesa nikeho noo erake Ohonganipa bahe naamae qupadzomaqi hiire. Abi ai tataumanomaho atai ai tataumaamake ooqa apu nomema qaarareiqa hiibaquko dzooobe, eto noke qirutomaino.

¹³ Oho qesa atapa ai tataumanomaho apu nooka hiisi eetaamake ooqa isanate ata nomema oorareiqa hiibaquko atapa oi etoqa noke gaubidzaino!

¹⁴ Oi erake eete oorai. Atapa ai tataumanoma noi apu ai tataumaamaho kiito biirorai ma apu onomaho isaki oho qesa ataho kiito biirorai. Oho tete ooraama naatapuko qesa ma nikeho khame-toi qidzoke Ohongaho pobi naatarorihe aoke nokoi noho pobi ooniqi hiire oorai.

¹⁵ Qate ai tataumaamai dzaira nome qaanipamuke eetaquko noorai te abi mae atapa ai tataumanoma oke hee, Nii beedzae eete temu niimema qaarareiqi hiiroraidzara. Oi napai tete keba ma dzapata tuumorareiqi Ohongai napake dzapata.

¹⁶ Onihe atapa nii temu niimeke ikanomake eetemi nooka hiisi eetaqu? Oho qesa apu, nii ata nime ikanomake eetemi ai tataumanoma naataqu ooqaho beedzae eetare.

ETOQA GEEBA MAINAHO QIRI EETAINO

¹⁷ Oi Sooparai abi napake tete maina painata dzeimami teei nometa tuumami temu paha nometa tuumaridzoni noo teena oke ana

sinabidzaho oko ma boto tupu samaneke pobi hiirorai.

¹⁸ Oi paha teei sama koko gebanoma oomi Ohongai noho kira hiiretaiqako eto abi oi oho geeba kuibidzare beedzae eetaino. Qate teei sama geebaama oomi noho kira biranatetaiqako noi eto oho geebanoma naatarei*iqi* hiibaino.

¹⁹ Oho geebanoma naataqu mae oho geebaa-make ooraqu oi gama quba seepenihe Ohongai hiibaqu noo oio mee.

²⁰ Oonita isaki ape ma apeta abi oomi noho kira biranataqu noi isanate oho isakita qaarare.

²¹ Oi paha, nii abiho kokora baura tatangata oomi Ohongai niiho kira hiiretaiqako etoqa oho iiha ma dzoobidza eetaino. Oonihe niiho mai n*i*-ike saqobare hiiremi isanate baura oho saqosaqo naatare.

²² Oho noo koko paha erake eete oorai. Sutasutaho isakita oomi kira baranatemi abi oi Soopara napameho neseta saqosaqo abi ooni. Qate teei saqosaqoho isakita oomi kira biranatemi abi oi Kiristuhu sutasuta abi ooni.

²³ Oi Sooparai ao napaho quba ttuma minanipamuke biiremi etoqa hee, Napai abiho pobi ooni*iqi* hiibainohe napai Kiristu noomaehoni.

²⁴ Dzairamane, ooqaho quba ana paha hiibi isaki apeta n*ike* oomi kira hiireta ooqata keke Ohongama qaararei*iqi* hiibi.

ABI MA ATAPA SOMOROH NOO

²⁵ Qate abini mae atapa teei somoro*ke* qaarakoi*iqi* hiibaqu oho nooke ana te Sooraraho toota nookoraidzaranihe n*ike* nookami Sooparai

baruna heenata anake qupa dzohidzohi moitemi isanatemi anaho qupana ooraike hiibakoi.

²⁶ Ipita ikanoma naataqu oke ana ruumenihe poiqanipamu ibo napake subzabetoraiho bodzanita teei hee, Ana oho quba somoroke oorakoiqi hiibaquko oi paha oho quba isanatakoi.

²⁷ Oonihe nii ao ata pobinoma ooraiquako eto pureke noke naatemi baisanomai nipe sesero eetaino. Qate nii ata pobiamake ooraiquako eto pureke ataho quba hiibaino.

²⁸ Oonihe nii ata naatareiqa naatakoi, oho kahosa bamu. Ma atapa somoroi apu naatareiqa naatakoi oho qanga paha bamu. Oonihe, hiidzo, apu ma ata naatemi (Romaho mai Nero noho dzauba peitemi) uuba ma sakaba biranatemi nipe oho kaipota oorainoho attike ana eete hiibi.

BODZA HOTEQANITA ETO SOMOBASOMO EETAINO

²⁹ Oi ana eraiqi hiire. Sudzabetoraiho bodza oi bamu kharaquake ooraquhe oi ooraquata atanoma nikei ataamaho tomidza ooraridzoni.

³⁰⁻³¹ Oi ttokarahi tetei uuba bamu naatakoita qupadzomare. Oonita tti ma ttakanoma nikei tti ma ttakaamaho isakita oorareni, qate qaki ma naki eetorai nikei oho isakiamah naatareni, pisinisiho abi nike dzoreqah tomidza naate abi hoobidzare. Ttuma ma qurumaho maikhameto nike eto quruma nikeme quba qaanatainohe abike hoobidzare.

³² Oi naane qubake ttokaho quba qesa samane nikeho moirata perebaqu? Oonita abi teei ataamake ooqa

³³ Sooparaho baura qere biire tuumaqa ikanomake eete Dzesu Sooparaho dzake qusubaitoraqu oohoke noi qupadzomakoi. Qate teei ata naataqu noi samaho quba qupadzomaqi ikanomake eete ataho dzake qusubaitaqa ota noho qupa eseri naatakoi.

³⁴ Oho qesa atapa soomoroi Ohonga Sooparaho kokora eetareiqa eetarakoi. Oke eeteqi noi sama ma gisihota Ohongaho pobi naatorakoi. Qate atapa apunoma noi apu nomeho dzake qusubaitareiqa sama bauraho pobi naatakoi.

³⁵ Noo oi nikeke qooro qahitota qubake ana te hiidzaranihe oho qangahasita ingonaita qubake hiibi. Oonita nike oho bame potti biireqa qupa adzahahama Ohongaho baura eetemi nohota nee ma baunoma naatakoi.

³⁶ Qate teei ata pobi nome bodza kharata mooto tuumaqa moohimi noomaeho bame ota biranatemi noi oho qupa muunaquko oionita isanate abi noi ata pobi nome naatare, oho qanga bamu.

³⁷ Qate teei qupa nometa tatanga naateqi samaho dza nome qorobire ttanga tatanga suutoqa hee, Baamu, ana ata pobi name ingonaite qaamake sudzabetaquho bodza bamu naasuma ana ttanga geehiqa noke naatakoiqua hiibaquko oio bagenoma.

³⁸ Oho qubake teei ata pobi nome ao naataquko oho qanga bamuhe teei paha ata pobi nome bodza kharata mootaquko oi bagenomanipamu naatakoi.

TARUMIHO NOO

³⁹ Qate nookare, Ata teehe apu eehahake qaaraquta nopo qesa papataqu oho qagai oorai. Qate apu nohoi baatemi noi teeke paha naatareiga naatakoi.

⁴⁰ Oonihe Sooparaho oko ma boto tupuhota teeke aimare. Oonihe ana qupadzomami naho qupana ooraike Ohongaho Sumasai ota mootomi oorai kaqa. Oonita oho kokoke ana paha hiibi. Atapa oho apu baatemi noi oho hutingi naate qaaraquko oi paha Ohongahota isanatakoi.

8

SARO MA QAABERAMUHO KAMO MA PATTA

¹ Qateqa tuuma abi qesai neemi gisigisi ma quba nokomeho quba utu ma kamo eetorai oho noo poiqake hiibi. Ohoke nike hee, nanai gama nokanokaho isaki kekeniqi hiirorai. O dzoobe, oonihe nokanoka nike hiirorai oi sama qusubahoni qate nike Ohongaho kokora oho noo hiibaquko oi qesaho hobihobi naatakoi. Oonita teei sepeke hee,

² Anaio nokanokanomaniqi hiibaquko noke hee abi pootutu ooniqi hiibare. Noi gesina saridzaamake oorai.

³ Qate teei Ohongaho dzake eete kokoranoma naatoraiqako noke Ohongai nokanoka meeho isaki ooniqi hiibakoi.

⁴ Oonita neemi gotta ma qubaho utu ma kamo hiibi oi neemi gisigisi ma ttokaho quba oonoma oi meeama keke, Ohonga teenai meenomani oke napa gama gesinaniqi nikei hiirorai.

⁵ Oino mee. Ohonga oberoobera qesai qusuna oorai ma qesai ttokana ooraiqi ruume abi hiirorai

oio poro samane oorai ma soopara qesa paha samane ooraiho totohota tuumorai.

⁶ Oonihe napahota Ohonga Mai teena noi quba minaraho husi ma pai ooraiqi napake sengi-betorai. Oho qesa Dzesu Kiristu Soopara mina napahoi quba minara napama gama korabetetai korabetorai.

⁷ Oho noo paha samane bamuhe abi qesaho qupata utu ma kamo hiibi oho tete agobai bamu naataamake oorai. Oho quba nokoi maketti tu-umaqi moohimi patta ma kabira qesaho ttumake noko bittake eeteqi neemi gisigisiho utu ma kamoho qettake qesai aima makettiho qohareta mootomi ttuma gattiqa oho quba hiirorai. Oonita qesa ma nike ao oho ttuma biireqi aima muu-nami abi qupa eseinomai moomi nokohota hou peunoma naatorai.

QESAMANEKE ETO DZAKIDZAKI EETAINO

⁸ Oonita pattaqaho noo hiiremi bamu oho quba Ohongaho pobi naataqu. Napa patta oonomake muunaquni mae oho hutingi naataqu bamu oho quba dzapa peitaqu ma bamu oho quba qurataqu.

⁹ Oonihe erake korabete qupadzomare. Nike sama nikemeho pati qohateqa etoqa qupa hou peuho qesamane nikemeho angi naataino.

¹⁰ Oonita qupa hou peunomai moohimi gesinanoma nike neemi gisigisiho qohareta utu ma kamoho patta aima muuhimi noko qupa nokome qorobireqa patta teena oke aima muuhiqake ipita paha oho quba sama nokome iiga minake hiiremi nikehota isanataqu mae?

¹¹ Baamu, oi nikeho quba isanatarorihe nokanoka qidza nikehoi burisi eete Kiristuhu

oko ma boto tupu nikemeho dzairamane nokoho qupake rasakiitemi noko oho rubenga saridzemi bamu isanataqu. Oi Kiristui nikeho quba keke bahe abi oonomaho quba baatemi qidzanataridzonita qupadzomare.

¹² Oi nike oke eeteqi hou peuho qesamane nikeme sesero eesumi nokoi nikeho kahosa eetemi Kiristui paha oho qesa nikeho kahosa eetakoi.

¹³ Oonita anaho qupai erake hiire, patta oonomake niima nakai aima muunami qesamane nakahoi oho kahosa eetaquko bamu isanataqu. Oho quba ana naamae patta oonomake muunaama naate qarakoi.

9

BAURA ABIKE HOOBIREMAKE ISANATAKOI

¹ Qate naamaeho noo hiire. Anai teehe sutasuta abi bamuhe meeke anai Dzesu Soopara nese namema mooqi noho qaru abi naate noho beedzaeta baura eetemi nikemae baura oho mee ooni.

² Mae abi teehe neseta ana qaru abiho isakiamani kaqa. Onihe Sooparaho qaru abiho baurake ana nikeho torota eetemi nikemae oho mure naate ooqi qidzoke oho bai hiibaqu.

³ Oonita nikehota qesai naho khoobaho qasa hiiremi oho ipike erake hiire.

⁴ Qesa ma nanai nikeho torota peiteqa oba ma patta muunakoimi nikei bamu isanate oho bai hiibaqu.

⁵ Ma paha Sooparaho nomamane ma qaru abi qesa, Peetoroma kara, nokoi atamane nokome

dzeima qarū abiho baurata tuumorai oi qarū abiho pobi oonita teei bamu isanate anake tete oonomaho qaga hiibaquhe naamae ata naataama.

⁶ Oonita nikei qarū abi qesa kokora bageno-make eeteqi Banabe ma nakaqake oho tete si-ibagu? Baamu, qaa abi teqaha ttuma nokome biireqa qaa eetakoīqi hiiroraidzara.

⁷ Ma teei dzoo eeteqa isanate oho mee paha muunakoi. Ma teei hoo burimakau soopara eeteqa isanate ttaike oho amena muunakoi oi bau-rahō pobi oni.

⁸ Oke ana te oberake hiibara, oi hu nooi paha teena oke hiirorai.

⁹ Moseho hu noota qeeteta oi hee, Burimakau uitti qorobire sasa haitaquta baamu noke patta oke qaanateqi oho dzoge suutomi isanataqu.

Oiqi qeetemi ooraihe noo oke te buri-makauqaho quba keke Ohonga hiiremi qeetarani.

¹⁰ Baamu oi baura napahōho ipi ma ariho noo hiireqi oho qahurake hiireta. Oi noi hee, Dzooho neta dzabadzaba abi ma musamusa abi esese oho mee muunakoīqi baura eetorai ooiqi hiirorai.

¹¹ Oio nana nikeho torota gisiho baura eete qaaimi nikei nanake samaho quba qesa qaanataqu mae?

¹² Nanai nikeho torota oho baura sohorotani qesai ipibiremi nike nokoho dzapa qusubateqi nokoke korabetoraiqi nanake oho bai hiibaqu? Oio nanaho pobi. Oonihe nanai hee, Eto nanai nikeho torota baura eetemi meeama naataino hi-ireqi nanai te hee, Nike nanaho kokora eetareqi hiibara. Oonihe oho pobi nanaho torota ootai paha poiqa oorai.

PAUROI TTUMAAMAKE QAKI IRITA BAURA EETE QAATA

¹³ Mooro, Qaheuba Biiriho haqata dzube abi kiridza qeerorai nokoi paha isanate ipita oho ttaike muunorai, mae oho teteke nike nookaama?

¹⁴ Oonita oke moomi qesa ma nanai sinabidzaho qaru tuumaqi oho ipi ma arike nikeho torota saridzaquho teteke napaho Soopara biraitemi oorai.

¹⁵ Oio paha naho pobi oonihe ana te oho tototo hiibara. Ma ana peparake qesubiqi te paha oho tototo hiidzarani. Totoho ooqaho gottae minani-pamuke ana eetorai oonita ana eto nikeho patta ma qubaho angi naatainoho qagake ana sama nameta sutota oke abi tei bamu hiuumaqu.

¹⁶ Oonihe anai sinabidza hiireqi oho quba dzapa name qaupuitaquho tetei baamu, oi Sooparai anake pai mootomi qusubaitoraini qate ana sinabidza qidza oke hiire paanaitaama naataquko idze! Nahota bamenoma naatakoi.

¹⁷ Oonita ana adzahaha naateqa baura name eetaquko dzoobe oi kiridzanoma naatakoi. Qate oho adzahaha naataama naataquko oho tototo ooraita baamu riitaqu.

¹⁸ Oonita anaho ipi ma ari ikanomani? Ana naamae Soopara napameho isere qidza ttumaa-make hiiroraqu ooqaho qakima naki naho torota biranatemi oi naho kiridzaho habara naatorai.

PAUROI ABI SAMANEHO QARU ABI NAATE QAATA

¹⁹ Anai abi soopara teehe qaru khatanidzara oonihe abi samanipamui naho moirata

baabareiqi anai sama nameke suutoqi nokoho qaru eetorai.

²⁰ Anai tegaha hu nooho kabira oonidzara oonihe Dzuta abi qesa samane oho angita oorai nokoke hiutare hiireqi anai nokoho bisata ooqi nokoho tomidza naatorai.

²¹ Qate raaba abi huama nokoke aimare hiireqi hu nooamaho tomidza naatorai oonihe ana huama bahe Kiristuho ttarina noo oorai oke qusubaitorai.

²² Obera abi aimare hiireqi anai paha nokoho tomidza naatorai.

Oonita abi isaki ape ma apeta oorai nokoke gama ingonaitareiqi anai paha nokoho isaki ape ma apeho tomidza naate tuumorai.

²³ Oi anai sinabidzaho qaru ttaiqanipamu naatareiqi oonomake eetorai.

BATTIGARA NAATE QAAQA NEE MA BAU SARIDZAKO

²⁴ Qate tete erake qupadzomare. Abi khameto gama soobadzata qesa bitta ma kaka eete toroumorai oonihe teenai keke qesa minarake riiteqi nee ma bau oke saridzorai. Oho teteke qupadzomaqi ana eetoraiho isakita nike qesa bitta ma kaka eete qaaqa ape sinabidzata qesa riiteqa oho nee ma bau saridzaqu, oke qupadzomare.

²⁵ Oi abi khameto nokoi dzaetaetaho nee ma bau quba eeteqi sama nokome qaasumaqi quba qesaho hutongi naate toroumorai. Oho beedzaeke napamae gama eetorarenihe nee ma bau napai saridzaqu oio qoberobaho isaki qaarakoi.

²⁶ Oi anai sinabidzaho teteta toroumaqi ee puita nese sooro tuumorai. Oi anai abike kootobareiqi baamu habake kootobaqu.

²⁷ Oi anai abi qesahota ttimekaho isakita sinabidza baura eeteqi eto ipita qesahota manuba naataino hiireqi sama name qaasumorai oonita qupadzomare.

10

SUMASAI ISIRAE ABI SINASINA HIIROTA

¹ Dzairamane name, Dzuta abi qesa ma nanaho uimanehota tete biranetetake qupadzomare.

² Nokoi Aigitta habake qaasuhimi perettabi ma besa dzuunomai nokoke sengibeteqi Moseho sobasoba tupunomaiteta.

³⁻⁴ Ma nokoi gama qaheuba patta teena muuna qaata ma qaheuba oba teena oke muuna qaata oi nokoi tuumomi oma tatanga teei nokoho bisata qaata oma oi quba ape bahe Kiristu.

ISIRAE ABIHONA BIRANATETA OI NAPAHO QOGO

⁵ Oonita nokoi gama oho qidzata ootanihe Ohongai qesa samane nokohoho basesa nookami qanganatemi nokoho kebai haba habanata sepe-sapeke taateta oonita qupadzomare.

⁶ Oi nokoho neta quba biranatateta oi napaho qogo ma saga naateta. Nokoi quba qangaho dza ma rumuba eeteta oke napa oonoma eetaino.

⁷ Qesa ma nokoi neemi gisigisi ma qubaho hasama gegema hiiretaho isaki eto eetaino. Oi qetaqeta ohoi hee, Abi ma paimane nokoi habese

patta muunoqi iinga ma siidza qupadzomaqi qoridzeta.

⁸ Oonita nokoi guume ma meera eeteqi noko-hota abi 23 ttauseni qupi teenaho nakuta baate baamu naatetaho teteke napa eto iihaino.

⁹ Oho qesa nokohota qesai Soopara toronaita minake eetemi dzootata samanei nokoho bisata biranate abi gaamami baatetaho teteke napa eto gesina naatano.

¹⁰ Paha nokoi Ohongaho ibo eete gunugunu hi-iremi oho ipike Ohongaho taangai nokoke teete-taho isakita nike eto eetaino.

¹¹ Oonita quba oonomai biranateta oi nokoqaho noo keke bamuhe ipita napa biranatarota oho qaamodzamodza eeteqi napake qogo ma saga hi-irorai oho bodza poiqani.

¹² Oho quba teei sama nomeho nookami suba tatanga naatoraiqako eto uubainoho isakita noi isanate kura ma tani biidzare.

¹³ Nookao. Nike torona saridze qaabi oi mina bamu, abi qesa ma nikei oke suqobidzaquho isaki kekeni. Qate torona biranataridzoho isaki bamenoma oonihe Ohongai qupanomanita isaki oi nike suqobidzare boohima noi ao nikeho tete korabetemi nike toronata isanatakoi.

OHONGAHO PATTAKE BAMU IIBADZAHOMA GAAGA EETAQU

¹⁴ Qate Ohonga oberoobera ma utuho haqata muunorai noo paha hiire. Quba oi nikehota poro biibaho isaki naatemi oke nike qaatanipamuke eetare.

¹⁵ Oi Noo ana hiibaqu oke nokanoka abiho qesa nikeho quba hiiremi nikemae oho tete qupadzomaqu mae?

¹⁶ Anai erahoke hiire, obai kooruta oorai oke napa agoago eetemi oi Kiristu napaho habara baatetaho dzuu oho mumure naatemi napai mumure oho ttaiqa naataridzoni. Ma napai dzobadzoba oke batabiremi oi Kiristu napaho mee naatetaho mumure naatemi napai oho ttaiqa naataridzoni.

¹⁷ Oi teehe bahe napai samane maina paina nihe dzobadzoba ooqata sama teena naatorai oi napai iso keke dzobadzoba teena oke ttaike muunorai.

¹⁸ Ma paha Dzuta abihota tete moorare. Ohongaho Kiridza haqata mootomi apenei muunorai noko paha oho ttaiqa naatorai.

¹⁹ Oke ana ikaqaho quba hiire? Neemi gisigisi oi meenomani mae, eo utu oho pattai gaaganomani mae?

²⁰ Oi bamuhe teena, noko utu eesuqi oke gisi teehe quba eetorai, te oke Ohongaho quba eetoraidzara. Oonita ana dza eetemi nike etoqa gisi ma songenaho ttaiqa naataino.

²¹ Qidzoke nike Soopara napameho kooruta Kiristuho abima ttaiqa naasuhiqa gisiho ututa paha gisi ma songenaho ttaiqa naataqu. Qidzoke nike Ohongaho qohareta oho ttaiqa naasuhiqa paha qeema gisiho qoharehota ttaiqa naataqu.

²² Mae napa isanate quba oonomake eetemi Ohongai bamu oho ttire eetaqu? Ttire eetakoi ma noi napake suqobidzakoita qupadzomare.

TEEI BAMU SAMA NOMEHO KEKE QUPAD-ZOMAU

²³ Oo nike hee, quba minarake eetaqu oho qaga baamu. Oke nike hiirorai oonihe nookare, qaga bamu naatemi abi paha quba qesa hiire nookaa-make sepeke eetemi bamu isanataqu. Oho qaga bamuhe quba qesake eetemi oi paha abi qesa bame mina moitemi bamu isanataqu.

²⁴ Oonita eto nikehota teei sama nomeqake keke qupadzomainohe abi minarake qupadzomare.

²⁵ Oonita oho noo suhe erake hou peunomake ana pobi hiibi. Nike makettita quba naane ma naaneke saridze ttuma eete muunaqu eto oho quba iiha ma dzoobidza samaneke eetaino.

²⁶ Oi ttoka ma haba minara ma oho nakuna oorai quba oi Ohongaho kekeni.

²⁷ Ma paha nooka hiisi eetaamaho neta teei nikeho quba hoo ma patta eetemi tuumaquko, dzoobe, noi nikeho dzagata mootaqu eto oho quba iiga hiibaqu? Oi qieetainohe muunare.

²⁸ oba ma patta muunaqunieei sei qake nike ttidza qootoqi hee, Maa, pattarake bosata noko utuho qohareta mootomi ooriti aima niiho dzagata moote. Oi qi hiibaquko eto oke muuhaino, oi teehe quba bahe nikeho teei ao oho totohota hiiremi nike muunaquko noho iiha ma dzoobidza qanganatakoi.

²⁹ Oi qesa ma nikemaeho iiha ma dzoobidza bamu oho quba qanganataquhe temuhoi qanganataino hiireqi eto muunaino.

Oonita nike hee, Idze abi teenaqaho iiha ma dzoobidza qanganataino hiireqi bamu muunaqu mae?

³⁰ Oke nike hee, Nanai patta oho quba ao Ohonga dzoobe hiiremi ooraita nana oke muunami patta agoagonomanita naane quba iiga hiibaqu?

³¹ Oiқи nike hiibaqu oio meenihe, nike oba ma patta muunaquin mae quba tee ma teeke eetaqu oke Ohongaho dzake bosa qupadzomaqi oho isakita eetare.

³² Oke eetemi Dzuta abini mae raaba abini mae Ohongaho oko ma boto tupu nohohota apei oke nookami qanganataqu, baamu.

³³ Oi ana paha te sama nameqake qupadzomaqi quba teeke mai eetoraidzaranihe abi samaneke sinabidzata ingonaitare hiireqi qesa samaneke qupadzomaqi quba eetorai.

11

¹ Oioni ana Kiristuke suimoraiho isakita nike naho teteke suima qaarare.

² Qate ana bosata nikeho quba sinabidzaho tete rerengi eeteta oke nike te ruume naataranihe anake qupadzomaqi oho noota atimaqi baura eetorai oho hasake ana hiire.

KORITTI ABI MA PAIMANEHO KHOOBA

³ Ana paha erake hiire nookare. Atapaho qibaio abi ma paha abiho qibaio Kiristu, oho qesa Kiristuho qiba ape bahe Ohongani.

⁴ Oonita abi teei pupu hiibaqu, mae Ohongaho sinabidza hiibaqu oke boohiqa papara suutoqake ota qeemaquko noi ao qiba nome Kiristuke midzahubaitakoi.

⁵⁻⁶ Qate paimane tete nikeme qupadzomare. Oonita paimane rikubidzaamake pupu

hiibaquni mae Ohongaho too naataqu rikubidzaamake ota qeemaquko noi qiba nome abike Ohongaho pengata midzahubaitakoi. Oi noi rikubidzaamake qeemaquko eto takutaku atapaho tomidza naataino. Oonita oho midza biranataino qubake noi isanate qiba rikubireqa qeemare. Oonihe rikubidzaama naataquko noke ao qiba gee nohoke kimu eetaquho isaki naataino.

⁷ Ohongai abike noomaeho tomidza ma dzapa pobita korabetetaho qubake abi bamu isanate qiba nome rikubidzaqu. Qate atapa noi abi nomeqaho nee ma bau oqaioni.

⁸ Oi abiho khoobai te atapa oonidzaranihe atapaho khooba oio abi oni.

⁹⁻¹⁰ Oho qesa Ohongai te abike atapaho quba korabetaranihe atapake abiho quba korabeteta. Oonita atapai mainomaniqi hiireqi qiba rikubiremi angero ma karai bamu midza qupadzomaqu.

ABI MA ATAPAI SAMA TEENA

¹¹ Oonihe Sooparahota atapai abiho totaqui ma abi paha atapaho totaqui oni.

¹² Oi atapaho khoobai abi oonihe abi paha atapaho asita biranatorai, oho quba minaraho khoobao Ohonga kekeni.

¹³ Oonita atapa nikeho teei rikubidzaamake Ohonga pupu hiiremi nikehota isanataqu mae, tete oke nikemae qupadzomare.

¹⁴⁻¹⁵ Nike tete moo baaorai abi bamu isanate qiba gee kharama ooraquhe paimaneho qiba gee kharanatemi oi nokoke bageke eete pupubirorai oonita oi nokoho nee ma bau ooni.

16 Oonihe noo ana hiire oke Ohongaho sinabidza guhu haba tee ma teeta hiirorai ma oho tete paha teei teqaha aima ooraidzarani. Nana-hota paha oho tete maina ooraidzaranita eto naho sinasina nookami qanganataino.

*NOKOI SOOPARAHO PATTA HUTINGIAMA
MUUNATA*

17 Oionita noo paha qesa oorai. Ana nookami nike paha poma qesa aimami qidzatarorihe oi tete sirasira naatemi qidzoke ana oho hasa hi-ibaqu.

18 Oi nike sinabidza guhuta ttutturateqi qesa hu ma koridza biirorai oho totoho naho tomata taatemi ana qupadzomami noo totaqa oi meeni kaqa.

19 Oi hu ma koridza biranatem i apeneho totaqa isanatorai ma apeneho i isanataama naatorai ooqata nikeho kure ma taarai nikeho khooba paanaitorai.

20 Oi nike ttutture hu ma koridza biireqi ikanomake eete Sooparaho poro isaki ttaike muunaqu?

21 Baamu, nike niime ma niime pureke aimaqi gesaho beebe eetaamanihe ao saqubema muuna qura eetemi gesai oho dzore naatorai.

22 Idze nike guhu ma nagapa nikemenipamuta patta sepe muunaridzoho teka oorai. Mae nike Ohongaho oko ma boto tupuho nookami quba sepe naatemi oho qubake ota saqubema muunami oho dzore nokoi qeemami nike oho midza eetaama? Oho quba ana nike kanabetaquho tete bamu.

QUPI POSAHO NOO*(Mat 26:26-29; Mar 14:22-25; Ruk 22:14-20)*

²³ Nookare Dzesu Soopara napahoi anake bapopotomi teena oke ana paha nike banaiteta oi erani. Dzutai Dzesuke geema moosohita bodzata Dzesui dzobadzoba oke aimaqi agoago eete qootoqi hee,

²⁴ Erai sama nameho mumure nikeho quba moosobi oke nike qupadzomaqi ttaike muuna qaarare.

²⁵ Oke hiiremi noko muunami noi kooru oke aimaqi hee, erai dzuu nameho poro tongo nikeho quba saqobita nike nahoke qupadzomaqi ttaike muuna qaarare.

²⁶ Oiqi hiireta oonita nike dzobadzoba ma oba erake muuna qaaraquta Sooparai napaho habara baatetaho isakike nike qesa qupanomaite qaamake noi noomae biranatakoi.

SOOPARAHO PATTAKE ABI SAPARAITETA

²⁷ Oonita teei oho khooba qupadzomaama naate sepeke muunaquko Sooparai napaho quba baatetaho dzuu ma meeke saparaitakoi.

²⁸ Oho qubake abi teei sama nome qupanomaiteqi hee, oho mumure ooniqi hiireqa dzobadzoba ma oba oke muunaqu tete oi ooni.

²⁹ Oi teei mee ma dzuu nohoho mumure qupadzomaama naate sepeke muunaquko sama nome bagara biidzakoi.

³⁰ Ooqaho qubake qesa ma nikeho sama obero naatorai, qesai batabata eetorai ma paha qesai ao baateqi Sooparaho beebe oorai.

³¹⁻³² Oonita Sooparai napake oonomake eete eheitaridzo oi teehe quba bamuhe napa etoqa

ttoka abima gama rubenganipamu saridzaino oho khooba oke eete oorai. Oho qubake napa sama napameke soopara eete noo qusubaitaquo bamu oho noota biranataqu.

³³ Oho quba dzairamane name, nike ttuturate oho patta muunaqu, qesaho beebe eeteqa nokoma ttaike muunare.

³⁴ Oonihe nike ttuturate eheitaquho pobi naataino hiireqi samaho pattanipamuke nike naga maina paina nikemeta muunare. Qate noo qesaqesake ana hiibaridzonihe ana nikeho torota biranateqake oke pobitakoi.

12

SUMASAI HIIREMI EETORAI

¹ Qateqa Dzairamane name, ana dza eetemi nike eto sinabidza bauraho kamo oho teteke ruume naataino.

² Oi agobake nike raaba abi ooqi ikanomake eete neemi gisigisi noomaho baura oke qaupuite qaata.

³ Tete oi oberanita ana noo hiire nookare. Teei hee, Dzesuio baruho isaki ooniqi hiibaquko noi Sumasake ibo eete hiibakoi. Oho qesa teehe baurai Dzesu Sooparake qauputorai oi teehe quba bahe Sumasaqai hiiremi eetorai. Qidza ma qangaho koridza ooqata oorai.

⁴ Oionita Sumasa teenanihe noi bauraho kamo mootomi oho baura maina paina biranatorai.

⁵ Oi kokora maina paina samane ooraihe oho Sooparai teenani.

⁶ Ohongaho beedzae teenanihe bauraho poma samanei abihota biranatorai.

⁷ Oi teeho bahe Sumasai abi minarake hoobidzareiqi baura maina painake abi banaitemi nome ma nometa oorai.

⁸ Teei Sumasa adzahahaitemi sinasina qidza hiibakoi, qate Sumasa paha teeke nokanokaho tete banaitemi hiibakoi.

⁹ Sumasai paha teeke adzahahaitemi ai tatauma minanoma naatakoi oho qesa Sumasa teenai abi teeke isakinomaitemi noi abiho sama ma qupa qidzaitakoi.

¹⁰ Ma paha teeke beedzaenomaitemi obaoba eetemi mumure naatakoi ma Sumasai paha teeke noonomaitemi Ohongaho too naatakoi, teeke qupanomaitemi noi qupadzohidzohi qidzanoma ma qanganomaho koridza koridzake noi hiibakoi.

Sumasai teeke paha isakinomaitemi noi nagaapa noo maina paina hiibakoi ma paha teeke gesinanomaitemi noo burisi baura eetakoi.

¹¹ Oonita baura samane biranatorai oonihe Sumasa teena noomae qupadzomoraiho isakita baura kamo biiremi biranatorai.

SAMA NAPAHOI TEENANIHE BAURAI SAMANE

¹² Oi erake eete oorai. Sama napahoi teenanihe oko ma boto oohoi maina paina. Oho qesa sinabidzata napai maina ma painaho isaki oonihe Kiristuho neta napai noho oko ma boto tupu teena naate oorai.

¹³ Oi teeho quba bahe Ohongaho Sumasa teena noi napa gama iso keke sooromi napai nohota sama teena naate oorai. Oonita Dzuta abini mae Raaba abini mae sutasuta abini mae saqosaqoni mae, napa gamaqa sinabidzaho khooru teenata ttaike muunorai.

14 Paha sama napamehoke ipibireqi hiire. Napaho sama teenanihe oko ma botoi maina ma paina.

15 Oho quba, okoi hee, Eehe anai boto bamuta anai sama oho ttaiqanidzaraniqi hiibaquko noo oi oho quba meenoma naataqu mae? Oi baamu.

16 Oho qesa toma oi hee, Mmhm anai nese bamuta anai sama oho ttaiq oonidzaraniqi hiibaquko noo oqaho qubake meenoma naataqu oho tete ooraama.

17 Oonita sama napameta nese keke ooraquko quba apema noo nookaqu ma isaki apema ura nookaqu?

18 Ota rasaki biranatarorihe Ohonga noomae qupadzomataho isakita oko ma boto ma gama susupu korabeteta.

19 Oho quba samaho ttidza ma khata minarai bamu naatemi teenaqai keke ooraquko oke qidzoke boto ma sama teenaniqi hiibaqu.

20 Oonihe napaho samata ttidza ma khata samane oorainihe sama oi teena kekeni.

21 Oke moomi nese oi qidzoke botoho ngiingi eeteqa hee, Nii ana qaate tumareiqi hiibaqu, oho qesa qiba oi baamu isanate hee, Oko nii ana qaate tumareiqi hiibaqu.

22 Baamu, sama napahota quba qesai pepepenihe oke gaubidzaquho tete ooraidzara bamunipamu.

23 Ma qesa napameke nesema mooraamaho isaki oonihe oke korabohimi dzapanoma naatorai qate samaho qetta ma koko qesake nookami midzanoma naatainoho isakita oke napa sengi-betorai.

24 Oonihe quba qesai isanatemi te sengibetoraidzara. Oonita Ohongai abiho sama korabohiqi qupa dzohidzohi nometa qetta ma koko qesaqesa pepepe oke herohero eeteqi tatangake paata mootota.

25 Oonita samaho totaqi ma totaqi oi te qesa ibo eetoraidzaranihe oi gama qesa hobihobi ma dzaira eete tuumami bagenoma naatorai.

26 Oho quba sama napahota quba teei qanganatemi totaqi ma totaqi gama heme biranatorai oho qesa teeta adzahaha biranatemi sama oi gama ohongahonga naatorai.

27 Oonita korabete oho mee qupadzomare. Nikeho isaki maina painanihe Kiristuho oko ma boto teena naate oorai.

28 Ohongai oko ma boto tupu nometa bosa qaru abi nanake mootota. Mootoqi paha too abi upubirorai, ma banaita tekanomaitorai. Ma noi mumure naataridzoho obaoba maikhame-toke asatorai, ma sama ma gisike qidzaitaquho abi mootorai. Noi oho qesa hobihobi abike bauranomaitorai, ma soopara qesa upubirorai. Qesai nagapa noo maina painake gesina naataridzo nokoke Ohongai isakinomaitorai, oonoma gama kiisa eetorai.

29-30 Oonita nike moohimi napa gama qaru abi ooni mae gama too abini mae gama banaitani mae obaoba maikhame-toni mae gama qidzaitaquho abi ooni mae nagapa noo maina painanomani mae gama noo burisi abi ooni mae?

31 Oio bamuhe baura qidza bagenoma oonoma teehe dzake nike eetemi bamu oho quba obero

naataqu. Oonihe oho bisa qapunipamui dzasaho tete tobe sumanoma, oke ana nikeho quba paanaitake boobita nookare.

13

DZASAAMAKE BAURA EETEMI BAAMU ISANATAQU

¹ Dzasa oio quba minaraho bisa qapu. Oonita anai abiho dzasa quba bahe sepeke Sumasaho baura teeke name quba mai eetare hiireqi abiho nooni mae angeroho noota qaseqase eete hiibaqu oi meeama, suu ma inabiho husu ma noogaho isaki naatakoi.

² Mae ana too abi mina naatareiqi quba minaraho noo dzukudzukuna gesina naate nokanoka oke name quba karebete soubidzaqu, oi bamu isanataqu. Mae ana obaoba bamenoma eetemi tora huhunataqu oke heeqata moomi isanataqu kaqanihe ana abiho dzasake eetaama naate sepeke dzapa nameke minaitareiqi eetaquko baura oi quba sepenipamu naatakoi.

³ Mae anaho dzapake abi qaupuitareiqi ana neszage name gamaqa abi habanake qonotaqu oi bamu naho quba isanataqu. Eo abi naho dzapa qiraita quba ana sama name bagara biireqa boto ma sama nameke eepata dzooro soubidzaqu oke sepeke naamae eetemi oi ikabeteqi abike hoobidzaqu? Baamuta oho midzai naho keke naatakoi. Tete oi obero.

DZASAHO TETE MEE

⁴⁻⁵ Qate teei dzasaho tete qusubaiteqa pokeba samakebata ooqa noi bamu ttire eetaqu, bamu

abi teeho nookami qanganataqu. Oi abi teei dzasaho teteta tuumaqi noi bamu sama nomeho noo qaupuitaqui, ma baamu abike eema dzeimaqui. Oi dzasaho tete iihorai abi noi dza nomeho tototo hiibaama, noi qupa biribiri eetaama, ma noi abiho kahosa eetaamani.

⁶ Baamu, dzasaho tete qusubaiteqi noi nookami abihota tete qanganatemi noi teqaha oho qaki ma naki eetoraidzarani. Qate noi nookami abi qesai tete meeta qeemami noi oho qupa qidzaqidza eetakoi.

⁷ Abi oonomai qesaho tepure naatakoi, ma nokoho qupa too teetakoi. Tete qidzata noi nokoke qoqopa eetakoi ma bame nokohoke khakhau-makoi. Noi oonoma keke eete tuumakoi.

DZASAHO TETEI MEUPU SARIDZAKOI

⁸ Dzasaho tete oke moomi dzakapanita qarakoi. Qate too abiho baura qidzanihe teeta perebakoi ma noo agiagita hiibaqui qidzanihe qetta ma kokonoma. Ma quba qesaqesaho nokanoka ma gesina oi ritotoritonomanita teeta paha isanataama naatakoi.

⁹ Oi teeho bahe gesina napahoi ee bittinaho gesa ma too abiho baurake napa eetaqu oi paha bodzanomani.

¹⁰ Qate bodza noho bamu naatemi bittina rumubami mee susupu asuasunaatakoi.

¹¹ Moorare puqi ponomai ana qaaqi iiha ma dzoobidza nameta quba qupadzomaqi noo hiire qaata oke khata gattiqaho isakiqata eete qaata. Qate poiike ana gurimo biire ooraita khata gattiqaho pomake ao kuibire oorai tete oke napamae qupadzomare.

¹² Erake eete oorai. Napai poiqa moorai oi gara-sita quba kini koni mooraquho isaki oonihe ipita Ohongake dzaga bobotaquho bodzata napa qesa moo gesina naate soubidzakoi. Oonita anama napaho gesina oi tigipoho isaki oonihe napai pekhure teete qaamake Ohongai gesina soubiro-raiho isakita ipita napaho gesina minanatakoi.

¹³ Oio oho suhe oonihe poiqa napahota tete ikanoma biranatemu meenoma naataqu oi napai abiho quba dzasa eetaqu, ma abiho qupa too teetaqu, ma noko qoqopa qidza eetaqu oi tete tapari oonihe oho khooba teena oio dzasani.

14

OHONGAHO TOO NOO HIIRE PAANAITAQUHO ISAKI

¹ Oonita bosanipamuke napai dzasaho khooba gesina naatare. Oke gesina naateqa oho tongo neta Sumasaho bauraho kamota isaki apeke saridzaqu, oi Ohongaho too abi baura qere biidzaqu oi qidzanipamu baura qesa riite oorai.

²⁻³ Oi teei sinabidza khooba hiireqi abi qogo ma saga hiireqi too teeteqi battigaranomaitaqu oio bagenomanipamu.

Qate teei noo agiagita Ohongama qesa noo hi-ibaqu oke noi dzukudzukuta Ohongaho quba hi-iremi abi qesa oho khooba nookaama naatemi oho qaga bamuhe oi te abike hoobiroraidzara.

⁴ Abi noo agiagita Ohongama qesa noo hi-ibaquko noi qupa nome adzahahaitakoi oonihe bamu abi qesa ota adzahahaitaqu. Qate teei abi qupadzomaqi sinabidzaho khoobake hiire

paanaitaqu oio oko ma boto tupu gama adzaha-haitakoi.

⁵ Oonita nike gama noo agiagita Ohongama qesa noo hiibaquho teteke ana nookami oho qanga bamuhe naho dza oi hee, Nike sinabidzaho too naatare. Oi teehe quba bahe abi teei Ohongaho too naate sinabidza hiiremi noho baurai noo agiagita hiibaquho isakike riitorai. Mae teei noo agiagita Ohongama qesa noo hiiremi oho khooba paha abiho quba burisi eetemi oko ma boto tupu ota adzahaha saridzaquko paha gattiga isanatakoi.

⁶ Oonihe dzairamane name, moorare. Anai nikeho torota biranate nikeho bisata qeemaqa noo agiagita hiibaquko oi qidzoke nikeke hoobidzaqu. Oonihe anai sinabidzaho noo qidza usaqe teeke nikeho quba paanaitaquuni mae gesina agiagi nike banaitaquuni mae Ohongaho toota noo teeke saridze nike moitaquuni mae quba teehe isakita nikeke bapopotaqu quba oonomai meeke nike hoobidzaridzonita nike oonomaho baura mai eetare.

OHONGAHO NOOI SENGIAMANI

⁷ Paha botoma korabetoraihoke qupadzomare. Oi teei peeko mae poro atapake oberama huitemi totohoi tete nometa tuumaama naatemi apei naa oho tete qupadzomaqu, baamu.

⁸ Mae qaa qogoima sakatemi suu oberama toto hiibaama naatemi apei ao kurebetaqu?

⁹ Oke oho isakita mootoqi hiirenita nike noo agiagita kukukaku hiibaquko apei oho kuku ma khooba gesina naataqu? Baamu, nagapa noota hiiremi nooka qusubaitakoi.

10 Ttoka ma haba minarata totoho samaneni-pamu oorai oi gama khoobanoma kekeni.

11 Oonihe teei noo obero hiiremi ana nookami kukukakuho isaki naatemi noi oho qesa anake hee Abi noo mainaniqi hiibakoi.

12 Oho quba nike korabete nookare. Nike Sumasaho kamota baura qidza mai eetareiqa beedzae eetoraihe oho baura apeke mai eetemi oi oko ma boto tupuke meeke hoobidzaqu? Nike oonomaho isaki qupadzomaqa asate mai eetemi dzoohe oi meupunoma naatakoi.

13 Oonita nikehota teei noo agiagita Ohongama qesa noo hiibareiqa hiibare. Oonihe noi oho kuku ma khooba paha abiho quba nagapa noota paanaite hiibaridzoho quba pupu hiibare.

14 Oi anai noo agiagita pupu hiibaquko qupa khata nahoi tete qupadzomakoihe naho qiba bamu hairiamake tete saridzaqu.

15 Oonita quba apeke eetaqu? Ana isanate qupa khataho teteta pupu hiireqi oke qibaho gesinama gama teenaita pupu hiibakoi. Oho qesa ana hasa naa hiireqa oke qupa khata ma qibaho gesinama teenaita hiiremi isanatakoi.

16 Teena oke nii eetaama naate agoago noo oke qupa khatama keke hiiremi tumakhameto bageke eete nookaama naataquko ikanomake eete nokoi pupu niihoke qaupuiteqa hee, Ooreiqa hiibaqu?

17 Oi nii niime isanate hasama gegema hiiroraihe qesamane nihoi oho dzore naatemi sapara naatoraita qupadzomare.

18 Oi ana naamae pupu hiireqi noo agiagita pupu samaneni-pamuke hiire nikehoke suqobiro-rai.

¹⁹ Oonihe ana sinabidzaho oko ma boto tuputa nokoke quba teeke qupanomaitareiqi noo hoteqanipamu boto teenaqaho isaki oke ana qiba ma gesinama hiire paanaitemi gattiqa isanatakoi. Qate ana nokoke bapopotareiqi noo samenipamuke noo agiagita hiiremi oberama nookaridzonita bamu isanataqu, oonita naho tete suimare.

SINABIDZA HIIBAFU OI GURIMOHO ISAKI

²⁰ Dzairamane name, nike oora ma qaara nikemeta khameto kahosaamaha isakita ooraqu oi qidzanihe iha ma dzoobidza nikemeta eto puqi poonoma oorainohe gurimo hiire ooqa ao tete saridzare.

²¹ Oi Dzesea noo agobata noorake Ohongahoke qeeteta, Anai nagapa abi qesaqesaho noota abi nagarake noo hiibakoi oonihe hiiremi qidzoke nooka qusubaitaqu.

²² Oke Soopara hiiretanihe moohimi noi teeqaha abi ao nooka hiisi eetoraiho quba noo totoho maina painahoke hiibaranihe nikeho bisata nooka hiisi eetaama nokoke atti moita quba noo oke hiireta. Qate nii oko ma boto tupu ai tataumanomake hoobidzare hiireqa isanate too abiho isakita sinabidza hiibare oi oho isaki ooni.

²³ Oonihe oko ma boto tupu nike ttutturatega gama qupata girigoriia hiire ooma abi agiagi, sinabidzaho dzore tee, noi nikeho bisata baabaquko noi sahateteqa hee, Nike qabarobaro naate ooraiqi hiire atti tuumakoi, oi oopera.

²⁴ Qate nike gama sinabidza mee hiire nooka ooma abi ai tataumaama tei ota dzuubaquko nikeho nooi noke suqobireqa khooba nohoke paanaitakoi.

²⁵ Noho qupata dzukuro oota oi saqobami noi erake hiibakoi, Ae, Ohongai meenipamu nikeho bisata ooraiqi hiireqa Ohongaho torota subate pupu hiibaridzoni. Oonita dzairamane, nike isanate eranomake eetare.

SINABIDZAHO BAURA OI GAMA TTARIMA OORARE

²⁶ Oonita dzairamane oke ikanomake eetaqu bahe, nike gama qesa hoobidzareiqā teei naa qupadzomareni, teei obaoba aimareni, teei sinasina hiibareni, teei noo agiagita adzahaha naatareni, teei oho noo burisi eetare, oonomake eete oko ma boto tupu hoobirorare.

²⁷⁻²⁸ Oonita noo agiagita sinabidza hiibaquho dzaodzao nike teenani mae eseriqai habara habara eete hiima teei ao oho noo paata burisi eetemi abi khooba nookare. Qate oho noo burisi abi teei ooraama naataquko eto teei noo agiagita sepeke hiibainohe oho tuputa nipanipake ooqa qupa nomeqata keke Ohonga pobi hiibare.

²⁹ Ma sinabidza khoobake too abi hiibaqu oho qesa abi eseri mae tapari hiibare.

³⁰⁻³¹ Teei habese ooma Sumasa noho qupata sinabidza mootomi hiibareiqā hiibakoi. Oonihe abi bosata hiirorai noi hiire qaasuhimake hiibare. Oke eete sinabidza hiire tuumami minarai kebanoqake qesa qesaho qupa gama gesina naatakoi. Gesina naate qesa too teete soubiremi bagenoma naatakoi.

³² Oi sinabidza abiho baurai ttarinoma kekenita oho teteke iihare.

³³ Oi Ohongai hiinomanita noi tee rasakiho tete biraitara baamu.

PAIMANE ETO GARUBATA NOO HIIBAINO

³⁴ Qate qaheuba oko ma boto tupu qesa mi-narata paimane bosa qooro noo hiibaquho tete ooraamanita tete hiiremi ooraiqaho isakita noko oho tuputa nipake ooqa qasa noo oke apu nomeho torota kebanoke nagata hiire nookare.

³⁵ Oi atapa teei sinabidza tuputa bosa qooroqa noo hiiremi eto midzanoma naataino.

³⁶ Qate ana nike noorake pobi hiire. Nikei sin-abidzaho khooba bahe suhe.

³⁷ Oonita teei sama nome moohimi sinabidzaho maikhata naataquko noi erake korabete qupad-zomare, Ana Pauoi noo hiire qeesubi oi noo sepe bahe Ohonga Sooparaho toonipamu.

³⁸ Oonihe nii oho ruume naatareiqa sama niime bagara biire ruume naatakoi.

³⁹ Oonita oho noo suhe erake hiire, Qesai noo agiagita sinabidza adzahahaitaquo baura eetareimi etoqa oho tete siibanipamuke eetai-oho nike too abiho isakita sinabidza khooba hi-ibagu oho dzaodzaoke nike mekeqoma saridzare.

⁴⁰ Oi Sinabidzaho poma qesa samane oorai oke gama aimareiqa hii ma ttarita aimare.

15*DZESU BAATE QORIDZETAHO NOO KOKO*

¹ Dzairamane name, Dzesu Kiristuho isere qidza ana bosata nikeho quba mootomi nike nooka hiisi eete ota tataumorai ohoke ana paha nike qupanomaite.

² Sinabidza noo ana nike pobi hiireta oi nikeke qidzaiteta. Mae nike tomama nookami sapara naateta?

³ Oonita ana Sooparaho torota nookata noo oke ana korabete nikeho torota mootota. Oi noo ape bahe qetaqetai agobake amodzamodza eetetaho isakita Kiristu napaho kahosa gama teetareiқи baateta teena.

⁴ Baatemi qurabiremi qupi tapari naatemi noi eehaha naateқи qetaqeta ohoke meenomaiteta.

⁵ Eehaha naatemi Peetoro noke moota paha tuerebe nokoi moota.

⁶ Qate kebanoke paha oko ma boto dzare noko-hoi 500 oho isaki riite oomi nokoho torota Kiris-tui biranatemi moota. Oi nokohota qesai baate ooraihe qesa minarai eehahake ooraiқи bamu oho baike hiibaqu.

⁷ Ma ipita Dzesuho noma Dzakopoi noke mootani qate paha qaru abi apene ma apenei gama noke moo pobiteta.

⁸ Qate ana musaқи piitu qurake eete dzoomami naamae noke moota.

⁹ Oke teehe quba hiidzaranihe anai Ohongaho oko ma boto tupuke sesero minake eete qaataho qubake naamaeho dzapake qaru abi qe-saho ttarita hiibaqui qidzoke isanataqu oi anai nokoho sabi ooni.

¹⁰ Oonihe anaho isaki oorai oi Ohongaho baruna heenaho mee. Baruna heena nohoi naho torota baura eete qaimi teqaha sapara naate ooraidzaranihe qaru abi qesaho baura oho isakike ana suqobire peota aimorai. Oi ana bahe Ohongaho baruna heenai anama baura oke eetorai.

¹¹ Oonita anani mae qesai sinabidza baura nikeho torota eetorai oke bamu batabireқи hi-

ibaquhe nanai oo eetemi nikemae ao nooka hiisi eetoraita oho mee oi ooni.

DZESUI BAATA NETA QORIDZETA OONITA NA-PAI QORIDZAKOI

¹² Oonihe nanai noo teena oke hiireqi hee, Kiristui ao baata neta qoridzetaiqi hiirorai. Oonita ikanomake eete nikhota qesai oho bai hiireqi hee, Baataho neta napa qoridzaquho tete te ooraidzaraniqi hiirorai?

¹³ Nookao, baata neta qoridzaqu napameke bai hiibaquko Kiristu qoridzeta oho qesa bai hiibakoi.

¹⁴ Oonita Kiristui ooridzaama naatetaidzapuko sinabidza nanai hiire paanaitetaho mee bamu, ma nikhohi ai tataumaho mee bamu, oke eete ooraridzoni.

¹⁵ Oho qesa nanai Ohongahoke hee, Noi Kiristuke paha eehahanomaitetaiqi hiireqi nikhohi torota isere moototanita baata neta abi qoridzaama naataquko Kiristuke Ohongai teeqaha tukutara. Ma oho qubake nanake gama too abi oberoobaniqi hiibaridzoni.

¹⁶ Abi bamu baata neta qoridzaqu, oke hiibaquko oke paha hee, Kiristu teeqaha qoridzaraniqi hiibakoi.

¹⁷ Oonihe Kiristui te qoridzaraniqi hiibaquko nikhohi sepeke quba apeke ai tataumoraqu? Baamu, nikhohi kahosa nikhemema agoba oorai qaarakoi.

¹⁸ Oho qesa Kiristuke ai tataumaqi baateta nokoi baate ao dzaete soubireta.

¹⁹ Mooro, napai ttoka erata bodza hoteqake ooraquho qupa toobake eetorai mae? Eetoraquko dzasa mina, tti ma sori napamae

hiibaridzo oi abi minaraho tti ma ttaka riitanipamuke eetakoi.

BAATA NETA QORIDZAQU OI ISO KEKE QORIDZAKOI

²⁰ Oonihe, Dzairamane, oi noo mee bamuhe Kiristu ao baata neta qoridzeqi qesamane napa-hoi ao baatetaho qaraqara oho eka bosa khata naate ooraimi baateta nokoi iihakoi.

²¹ Oho khooba erake eete oorai. Abi tee-hota baata sohorotani qate paha teeqahota oho qoriqori sohorota.

²² Aatamuho pouta abi minarai baata saridzorai oho qesa Kiristuho pouta dzuuborai napai gama eehaha saridzakoi.

²³ Oonihe oi gama ttari nome ma nometa biranatakoi. Eka bosa khataio Kiristu ooni, qate ipiqata Kiristuho oko ma botoi noho neta ttut-turatakoi.

²⁴ Ttutturatemi oionita Kiristui baura ma beedzae ma tatanga maina paina oke gama suhe hiireqa oho pobi gamaqa burisi eete mai nomeho botota mooto soubidzakoi.

²⁵ Oonihe Kiristui poiqa baura nome soopara eesuhiqa quba ape ma ape noke ibo eetorai oke gama suqobire soubireqake oke suhe hiibakoi.

²⁶ Qate noke ibo eetorai oi dzapa samane oonihe oho musaqi oi quba ape bahe baata. Oonita baata oke Kiristui musaqike katoromake oionita iboi gama baamu naatakoi.

²⁷ Oi qetaqeta teei hee, Quba minarake noho pesunaitakoi oiqi hiirorai oio Ohongai quba minarake Khataho pesunaitakoi.

²⁸ Qate Mai bamu noho pesuta biranataquhe noi quba minarake khataho pesunaitemake khata noomae Maiho pesuta qeemami Ohonga teenaio quba minaraho suu ma hee keke qaarakoi.

TUKUTUKU OORAAMA NAATAPUKO OI RASAKINOMA NAATARORI

²⁹ Oonita mooro. Abi sobasoba saridzorai oi teehe bahe nokoi baataho qee neta qaraqara saridzareiqi oke eetorai. Oi abi baateqā eehaha naataquho qaseqaseke noko sobasoba saridzoraita oho tete ooraama naataquko nokoi ikabetaqu?

³⁰ Ma oho tete ooraama naataquko nanai ikabeteqi qupi ma sau samaneke heme ma baataho teteta ooraqu?

³¹ Baamu, Dzesu Kiristu Soopara napameho pengata ana noorake hiibi, saunaba samaneke ana ao baatareiqi eetorai, oke ana bamu nike dzaheitaqu.

³² Qupadzomo! Epeso nagapata ttoka abi qesai hoo qaanomama noko qesa teetorai nokoi rasaki nokometa hee, Nanai ihaike oho qaa eete baataqu mae baamu? Baataquko bamu paha eehaha naataquta nanai ao saqubema guume ma meerata giimaqa baatakoi oiqi hiirorai.

Oonihe napamae oonomaho totohota hiibaquko bamu isanataqu. Baamunipamu.

³³ Abi sepesapeho pomata qeemaqu oi oora ma qaara qidzake rasakiitakoita etoqa oho dzuputa qeemaino.

³⁴ Nikehota qesai Ohongahoke khoukhaunipamu oonita oi napahota midzanoma naatorai.

Oho quba nike qupa tukubaqa etoqa paha tete obero oonomata tuumaino.

TUKUBA QORIDZAQU OI ISAKI MAINA PAINA

³⁵ Oonihe qesai eraho qasake hiibaqu kaqa. Hee, abi paha eehaha naataqu oho tete ikanoma, ma sama ikanomai qoridzaqu? Oonihe oi quseripo nooni.

³⁶ Quba dzaarorai nase ooqai teqaha peitoraidzara. Oi arinatemake suunai peitakoi.

³⁷ Oonihe peitorai oi te dzaaroraiho isaki oonidzara. Oonita eringa mutuni ma goottara maina paina oke dzaarorai.

³⁸ Dzaaromi Ohonga noomae qupadzomaqi oke suuna ma quhisa moitemi oi paha isaki nome ma nometa tuumorai.

³⁹ Oho qesa sama napahoi teqaha iso keke oonidzara. Abihoi mainani, hoochoi mainani, neehoi mainani, sekanahoi paha maina.

⁴⁰⁻⁴¹ Oho qesa qusuho samai mainani, ttokaho nee ma bau oi maina. Etehoi mainani, dzasidzaho mainani, pomattihoi maina oi pomatti ma taama oho nee ma bauri paha maina paina.

⁴² Oho qesa abi tukutaqu oho samai maina. Oi abi baatemi kebake dzaaroraihe tukutaqu oi bamu baataqu.

⁴³ Gauqake dzaaroraihe qoridzaqui nee ma baunoma.

⁴⁴ Pepepeke dzaaroraihe beedzaenomai qoridzakoi. Ttokaho dzabadzaba oi boto hotenqani tukutuku oi qusuho boto kharani.

AATAMU BOSABOSAHO ISAKI MA IPINA

⁴⁵ Oi qetaqeta teei hee, Abi bosa biranateta Aatamu noi hee ma hoo qaraqaranoma naateta.

Qate abi ipina biranataqu oio qaraqaranoma itaquho gutu boto kharaho pobi ooni.

⁴⁶ Oonihe qusuhoi te bosa biranataranihe ttokahoi bosa biranatemu qusuhoi ipita biranatorai.

⁴⁷ Abi bosabosai ttokaho sama oonihe, abi ipinai qusuhoni.

⁴⁸ Oonita ttoka abi bosabosaho isakita noho qesamane ooraini qate qusu abi ipinaho isakita Kiristuho qesamane oorakoi.

⁴⁹ Oonita napa bosata ttoka abiho birabira aimata oho qesa napai qusu abiho birabira aimakoi.

DZESU BIRANATEMAKE NAPA OGASUMAKOI

⁵⁰ Dzairamane name nookare. Ttokaho dzaetaetai bamu agoba qaaraqahuho isaki naataqu oho qubake ana hee, abi ttokaho samanomai qusuho pobi naataqui ooraidzara baamu.

⁵¹ Oonihe ana noo agiagi teeke hiire paanaite oonita nookare.

Napai bamu iso keke baataquhe meenipamu napai gama ogasumakoi.

⁵² Oonihe ogasumaqu oi poiqa bahe ipi bodzaho suu huitemake oionita baibai aimoraiho isakita napai gama ao ogasumakoi. Oi suu huitemake abi baate oorai nokoi baataamaho isakita qorihima napa gama ogasumakoi.

⁵³ Erake eete oorai. Dzaetaetaho sama erai hiiburoqa dzaetaamaho isaki naatare oi baataquhoi baataamaho sama aimaridzoni.

⁵⁴ Oonita baataqu ma dzaetaetaho isaki hiiburoqa baataama ma dzaetaamaho sama aimaganoke oionita too abi noo totoho hiireta oi meenoma naatakoi.

⁵⁵ Oi hee, Qaraqarai ao baatake suqobire nukuromi baamu naate. Oho quba baata nii poiqa apeke kootobaqu apeke nii poiqa suqobidzaqu? Baamunipamu!

Oiqi hiiretai bodza ooqata meenoma naatakoi.

⁵⁶ Nookao, baataho kooi quba ape bahe kahosa ooni qate hu nooi paha abi ota dzeimaqi kahosake eepanomaiteta.

⁵⁷ Oonihe Ohonga dzoobe, noi Dzesu Kiristu Soopara napahoho botota qanga ma baata oke gama susupu suqobirorai.

⁵⁸ Oionita Dzairamane qidza name. Nike gooro battigara naate Soopara napameho baurata meupunoma naateqa erake qupadzomare. Ohongaho baurake eetaqu oi quba sepe bahe meenoma kekeni.

16

DZERUSAREMU NENAHO QUBA TTUMA MOOTAREQI HIIRETA

¹ Qate oko ma boto Dzerusaremuna kaipota ooraiho ttuma oke ttuttuitareiqi ana qaheuba oko ma boto tupu qesa pobi hiiremi eetorai teena oke nike paha eetare.

² Oonihe eto ana bosata nikeho torota biranatemi ttuma oke ttuttuitainohe ao dzuma habesoraigata eete qeemare. Nikehota tee ma teehe isaki peite oorai mae qurate oorai oonoma eete ttuttuitoo.

³ Qate ana biranatemi nike abiho dzapa hiiremi ooraqu oke ana qaupuuteqa dzaira pepa qeete nokoho torota mootomi kiridza qidza ooma gama teenaite aima Dzerusaremuta tuumakoi.

⁴ Mae nike qupadzomami anai nokoke gainene eete tuumaquho isaki naataquko ana isanate tumakoi.

PAUROI NOKOHO TORO TUUMARE NARU HI-IRETA

⁵ Ana Maketonia habaho abi mooqake nikeho torota biranatare hiire ooraita oke dzongobete nikehota biranatakoi.

⁶⁻⁷ Biranateqake quu bodzaho isakita nikema ooraqu kaqani. Nikema oomake nike anaho tete biraitemi ana paha teeta tuumakoi. Oi Sooparai bai hiibaama naatemi ana bamu pureho isakita nike mooqake tuumaquhe bodza kharabariqake nikema teenata oorakoi.

⁸ Oonihe Sumasaho dzuma dzamo naatemi anai oho quba roroko biire Epeso nagapa erata ooque qeemakoi.

⁹ Oi Sumasai baura mina meenoma teeke erata naho quba sipi saqoromi ooraike qesa samane oho ibo ooni.

¹⁰ Qate anai Sooparaho baura eetoraiho qesa Timotteo paha eetoraita noi nikeho torota biranataquko nike noke hoobiremi attiamake nikeho baura eetare.

¹¹ Oi eto nike noho nookami isanataama naatainohe keba ma dzapata noho noo nookaqanoke tete biraitemi noi sinabidzaho qesamanema noko paha naho dzagata baabare, oi ana oho beebe eetorai.

¹² Qate dzaira napaho Aporo noho noo erake hiire. Noi sinabidzaho abi qesama teena naate nikeho torota tuumareiqi anai noke pobi hiiremi noho dza oi maina naatemi bai hiireta. Oonita noi

poiqa bamu qeemaquhe bodza mainata tete paha biranatemi qeemakoi.

SINABIDZAHO BAURA ABIKE QUSUBAITARE

¹³ Qateqa, bakena geemorare. Ai tataumata pekhure teeteqa kotanga naate poro gottaho isakita qoobare.

¹⁴ Oonihe nike quba naane ma naaneke eetaqu oke dzasaho tete iihaqi eetorare.

¹⁵ Maqa Dzairamane name, noo teei paha oorai. Nike ao nookami Setepano noi oko ma boto nomema noko Akhaiaho habata bosaho eete sinabidza nooka hiisi eeteqi Kiristuhu qesamaneke kokora eetoreiqi nokocho sumu naatorai.

¹⁶ Oonita ana dza eetemi nike abi oke suimare. Ma paha abi oonomaho qesa anama baura eetorai, nike nokocho dzapa qusubaiteqa tete nokocho suimare.

¹⁷ Oi paha nike ao baaqi naho kokora eetarotahe Setepano ma Pottunato ma Akhaiku nokoi baaqi nikocho habara naatorai.

¹⁸ Noko baaqi nike hoobireqa qupa adzahahaitemi nike abi oonomake qupadzomami bagenoma naataridzoni.

¹⁹ Qateqa, Asia Gattiqa habaho kokota oorai nokoi nikocho qaki naatorai. Ma Akuira ma ata Pisisira nopo qaheuba oko ma boto tupu nopoho nagata ttutturorai nokoma gama Sooparaho pengata nikocho dzoobe hiirorai.

²⁰ Sinabidzaho qesamane nokoi gama oho qesa nikocho dzoobe hiirorai. Oho ipike nike qesa girau ma gimutta eetare.

21 Oonita moorare, dzoobe ma kanaanaho noorake ana boto namema qeesuqi paha dzapa name Pauro oke qeete.

22 Ma Qupa nameta ana pupu hiireqi hee, Soopara naname nii ao baabare. Oi qi hiire.

Oonita tee noi Sooparaho gootta eete oorai qako noi baruho pobi ooni.

23 Qate Sooparaho baruna heena nikeho irita qaarare.

24 Dzesu Kiristuho pengata naho qupai nikeho torota oorai, dzaasa!
Noo oioni
Anai Pauro

PORO TONGO USAQE
The New Testament in the Guhu-Samane Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Guhu-Samane long
Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Guhu-Samane

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1e8f2c8a-2e91-5f7a-8d28-7e63415f9012